

SỰ KHÁC NHAU TRONG NHẬN THỨC VỀ AN TOÀN TRONG ĐẠI DỊCH COVID-19 CỦA NHÂN VIÊN Y TẾ TẠI TRUNG TÂM Y TẾ HUYỆN GIỒNG RIỀNG, KIÊN GIANG NĂM 2021

Nguyễn Văn Mãi¹, Nguyễn Lương Hưng², Phạm Thị Hồng Hạnh², Hà Thị Hạnh Lan², Vũ Đình Huân², Bùi Thị Bích Ngọc²

TÓM TẮT

Nghiên cứu mô tả cắt ngang trên 432 nhân viên tại Trung tâm y tế Giồng Riềng với mục tiêu (1) mô tả nhận thức về an toàn của nhân viên y tế với đại dịch Covid-19 và (2) phân tích sự khác nhau giữa nhóm nhân viên y tế đã trải nghiệm chăm sóc, điều trị người bệnh với nhóm nhân viên chưa chăm sóc người bệnh. **Kết quả cho thấy:** nhận thức về điều kiện an toàn nghề nghiệp của nhân viên y tế khá thấp (23,7% ở nhóm trực tiếp điều trị và chăm sóc bệnh nhân Covid-19 và 37,1% ở nhóm không trực tiếp). Có sự khác biệt trong việc chuẩn bị sẵn sàng các điều kiện an toàn của cơ sở y tế và yêu cầu được chăm sóc giữa hai nhóm. Có hiện tượng cơ sở y tế càng quan tâm, nhân viên y tế càng cho rằng không an toàn. **Kết luận:** Trong dịch bệnh, nhân viên y tế nhận thấy mức độ an toàn thấp. Có sự phản ứng trái ngược giữa hai nhóm đã từng và chưa chăm sóc, điều trị trực tiếp người bệnh Covid-19 về mức độ chuẩn bị điều kiện an toàn của cơ sở y tế với nhận thức an toàn và nhu cầu được chăm sóc.

Từ khóa: Đại dịch Covid-19; Nhận thức về an toàn của nhân viên y tế, yêu cầu chăm sóc.

SUMMARY

DIFFERENCES IN SAFETY AWARENESS DURING THE COVID-19 PANDEMIC AMONG HEALTH WORKERS AT GIONG RIENG DISTRICT HEALTH CENTER, KIEN GIANG IN 2021

The study cross-sectionally described 432 staff at Giong Rieng Medical Center with the objectives of (1) describing the perception of safety of healthcare workers with the Covid-19 pandemic and (2) analyzing the differences between the group of healthcare workers who have experienced caring for and Covid-19 patients and those who have not. The results showed that the awareness of occupational safety conditions of health workers was quite low (23.7% in the group directly treating and caring for Covid-19 patients and 37.1% in the non-direct group). There are differences in the preparedness of the safety conditions of the medical facility and the requirement to be cared for between the two groups. There is a phenomenon that the more concerned the medical

establishment is, the more medical staff consider it unsafe. **Conclusions:** During the epidemic outbreak, health workers noticed a low level of safety. There is a contrasting reaction between the two groups that have and have not directly cared patients with Covid-19 in terms of the level of preparation for safety conditions of health facilities with safety awareness and the need for care for themselves. **Keywords:** Covid-19 pandemic; Safety awareness of medical personnel, needs of personal care.

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Cuối năm 2020 đầu 2021 dịch đã bùng phát mạnh mẽ, đến ngày 29 tháng tư 2021 cả nước đã ghi nhận 1 313 996 ca [3], từ thành phố Hồ Chí Minh sau đó nhanh chóng lan sang các tỉnh lân cận, đầu tiên là các tỉnh đồng bằng sông Mekong, trong bối cảnh tiếp cận với vaccine phòng COVID 19 ở thời điểm này hết sức hạn chế, các giải pháp chủ yếu ngăn ngừa lây lan bằng giải pháp 5 K [3]. Nhiều nghiên cứu ở nước ngoài cho thấy nguồn nhân lực cho phòng chống dịch không chỉ là các nhân viên y tế mà cả người không phải nhân viên y tế [1,2,4,6] nhưng nhân viên y tế là những người chịu gánh nặng thể lực, gánh nặng tinh thần nhiều nhất và gần như kiệt sức trong đại dịch này [1,5]. Ở Việt Nam trước đây đã có một số nghiên cứu về kiến thức phòng chống dịch Covid-19: Nguyen T.M.H (2020) nhưng chưa có nghiên cứu về nhận thức về bệnh Covid-19 dưới góc độ chuẩn bị thực hành an toàn, nhu cầu được chăm sóc và hỗ trợ tâm lý của nhân viên y tế cũng như sự chuẩn bị sẵn sàng ứng phó với dịch bệnh Covid-19 của cơ sở y tế ở Đồng bằng Sông Cửu Long. Cũng chưa có nghiên cứu so sánh sự khác nhau giữa hai nhóm nhân viên y tế đã từng trực tiếp điều trị, chăm sóc người bệnh Covid-19 với nhóm nhân viên không trực tiếp chăm sóc người bệnh, đặc biệt là tuyến huyện, tuyến đầu chống dịch, vì vậy, chúng tôi tiến hành đề tài này nhằm 2 mục tiêu sau. **Mục tiêu:**

1. Mô tả nhận thức về an toàn của nhân viên y tế ở tuyến huyện với đại dịch SARS-CoV- 2 và
2. Phân tích sự khác nhau giữa nhóm nhân viên y tế đã từng chăm sóc, điều trị người bệnh SARS-CoV- 2 với nhóm nhân viên chưa chăm sóc người bệnh

¹TTYT Giồng Riềng

²ĐH Thăng Long

Chịu trách nhiệm chính: Nguyễn Lương Hưng

Email: luonghungy@gmail.com

Ngày nhận bài: 8.9.2023

Ngày phản biện khoa học: 27.10.2023

Ngày duyệt bài: 14.11.2023

II. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Đối tượng nghiên cứu: Nghiên cứu được tiến hành trên toàn bộ số nhân viên y tế có mặt tại địa phương vào thời điểm nghiên cứu (432 người, trong đó nam 187 người và nữ 425 người). Có 129 nhân viên y tế đã bị nhiễm Covid 19. Hầu hết nhân viên y tế ở đây có kiến thức cơ bản về phòng chống covid 19, chiếm tỷ lệ 97,2%. Vào thời điểm nghiên cứu được triển khai, số bệnh nhân Covid-19 đang điều trị tại bệnh viện là 143.

Đối tượng nghiên cứu được chia làm 2 nhóm: Nhóm A: đã từng (hoặc đang) trực tiếp điều trị, chăm sóc người bệnh COVID-19 (Fo) trong bệnh viện và nhóm B: chưa từng trực tiếp chăm sóc người bệnh.

Phương pháp nghiên cứu: Thiết kế nghiên cứu: Nghiên cứu mô tả cắt ngang.

Công cụ nghiên cứu – bộ câu hỏi tự điền (self reported questionnaire) được thiết kế dựa

trên các quy định của Bộ Y tế Vietnam về tổ chức phòng chống dịch [3].

Thông kê và phân tích số liệu: Số liệu được xử lý bằng chương trình phần mềm SPSS-20

Các phép tính thống kê mô tả và phân tích hồi quy logistic và hồi quy tuyến tính được sử dụng, độ tin cậy thống kê được xác định ở ngưỡng α .

III. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

Đa số nhân viên của cơ sở y tế huyện có trình độ học vấn trung cấp, cao đẳng (điều dưỡng, y sỹ và kỹ thuật viên - KTV), chiếm tỷ lệ 71,1%, bác sỹ chiếm 24,1%.

Bảng 1. Nhiệm vụ chăm sóc bệnh nhân Covid 19

Chăm sóc bệnh nhân Covid 19	n	%
Chưa từng (nhóm B)	310	71.5
Đã từng (nhóm A)	122	28.5
Tổng	432	100.0

Bảng 2. Nhận thức của nhân viên y tế về ứng phó an toàn trong đại dịch Covid-19 và sự chuẩn bị của cơ sở y tế

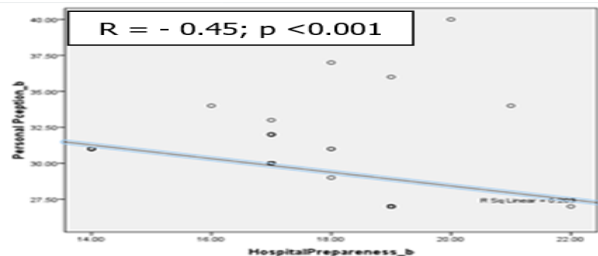
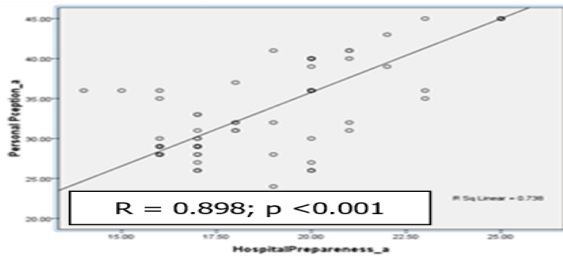
Ý kiến của nhân viên y tế được nghiên cứu	Nhóm (A) đã từng Chăm sóc người bệnh-Fo		Nhóm (B) chưa chăm sóc người bệnh-Fo		P	
	Đồng ý**	Chưa đồng ý***	Đồng ý**	Chưa đồng ý***		
Chuẩn bị của cơ sở y tế (ngăn ngừa lây nhiễm)						
1	Cơ sở y tế đã có đủ trang thiết bị bảo đảm an toàn cho nhân viên	81 (64.4)	41 (33.6)	249 (80.3)	61 (19.7)	0.002
2	Cơ sở y tế đã huấn luyện đầy đủ và sử dụng thiết bị phòng hộ cá nhân.	85 (69.7)	37 (30.3)	306 (98.7)	4 (1.3)	0.000
3	Quy trình chăm sóc người bệnh bị Covid 19 đã được xác định rõ.	110 (90.2)	12 (9.8)	302 (97.4)	8 (2.6)	0.01
4	Cơ sở y tế đã bắt nhân viên phải thực hiện nhiệm vụ trong khi chưa đủ kiến thức	2 (1.6)	120 (98.4)	184 (59.4)	126 (40.6)	0.000
5	Cho dù khi đã có vaccine cũng không làm thay đổi biện pháp phòng chống dịch	81 (66.4)	41 (33.6)	195 (62.9)	115 (37.1)	>0.05
Nhận thức/ý kiến của cá nhân nhân viên y tế						
6	Tôi đã tuân thủ kỹ thuật vô khuẩn để tránh sự lây lan của Corona virus trong cơ sở y tế	81 (66.4)	41 (33.6)	284 (91.6)	26 (8.4)	0.000
7	Tôi thường lo mình thực hiện nhiệm vụ không tốt do áp lực công việc	76 (62.3)	46 (37.7)	177 (57.1)	133 (42.9)	>0.05
8	Tôi cảm thấy chưa đủ kiến thức của mình để chăm sóc bệnh nhân Covid 19 an toàn	1 (0.8)	111 (99.2)	181 (58.4)	129 (41.6)	0.000
9	Tôi sợ rằng mình sẽ bị nhiễm bệnh Covid 19 khi thực hiện nhiệm vụ	64 (47.5)	68 (52.5)	221 (71.3)	89 (28.7)	0.000
10	Tôi cho rằng mình sẽ trở thành người mang bệnh không có triệu chứng	56 (47.5)	66 (52.5)	196 (63.2)	114 (36.8)	0.000
11	Tôi sợ sẽ lây bệnh cho những người sống cùng hoặc người tiếp xúc.	19 (15.6)	103 (84.4)	196 (63.2)	114 (36.8)	0.000

12	Tôi không tin tưởng nhiều vào khả năng bảo vệ của vaccine và BP dự phòng	1 (0.8)	121 (99.2)	198 (63.9)	112 (36.1)	0.000
13	Dù được tiêm vac xin Covid 19 nhân viên y tế vẫn phải áp dụng các biện pháp DP	122 (100)	0 (0.0)	186 (60.0)	124 (40.0)	0.000
14	Những người trong nhà tôi cũng cần được bệnh viện ưu tiên cấp vac xin Covid 19	122 (100)	0 (0.0)	195 (62.9)	115 (37.1)	0.000
	Chung*	33 (27.3)	89 (72.7)	195 (37.1)	115 (62.9)	0.000

* Điểm cắt ở 75% tổng điểm của nhóm. **rất đồng ý và đồng ý. ***rất không đồng ý, không đồng ý và có thể đồng ý

Bảng 3. Nhu cầu được chăm sóc và chuẩn bị tâm lý của 2 nhóm nhân viên y tế

Ý kiến của nhân viên y tế được nghiên cứu	Nhóm đã từng Chăm sóc người bệnh-Fo		Nhóm chưa chăm sóc người bệnh-Fo		p
	Đồng ý**	Chưa đồng ý***	Đồng ý**	Chưa đồng ý***	
1 Tôi có đủ thời gian để nghỉ ngơi và nghỉ đổi ca trực	85 (69.7)	37 (30.3)	304 (98.1)	6 (1.9)	0.000
2 Cơ sở y tế đã cung cấp đủ thức ăn, nước uống để chúng tôi không bị kiệt sức	49 (40.2)	73 (59.8)	211 (68.1)	99 (31.9)	0.000
3 Cơ sở y tế đáp ứng nhu cầu chăm sóc tâm lý cho nhân viên và người chăm sóc	82 (67.2)	40 (32.8)	181 (58.4)	129 (41.6)	0.09
4 Đã có nhiều giải pháp đưa ra nhằm giải tỏa gánh nặng tâm lý cho nhân viên	120 (98.4)	2 (1.6)	237 (76.5)	73 (23.5)	0.000
5 Tôi cảm thấy mệt mỏi về tinh thần vào cuối ngày làm việc trong vụ dịch	46 (37.7)	76 (62.3)	179 (57.7)	131 (42.3)	0.000
6 Tôi thấy dễ ngủ và ngủ tốt trong thời gian dịch	43 (35.2)	79 (64.8)	265 (85.5)	45 (14.5)	0.000
7 Tôi cảm thấy căng thẳng do sinh hoạt gia đình bị xáo trộn trong quá nhiều ngày	0 (0.0)	122 (100)	173 (55.8)	131 (44.2)	0.000

Hình 1. Tương quan giữa điểm số nhận thức của nhân viên và điểm số chuẩn bị về an toàn của cơ sở y tế (a) Nhóm chưa chăm sóc bệnh nhân COVID 19 và (b) Nhóm đã chăm sóc bệnh nhân COVID 19

Bảng 4. So sánh điểm đánh giá về an toàn, mức độ chuẩn bị của cơ sở y tế và nhu cầu chăm sóc hỗ trợ tâm lý của hai nhóm nhân viên y tế

Chỉ số thống kê	Nhóm đã từng chăm sóc bệnh nhân (n=122)	Nhóm chưa từng chăm sóc bệnh nhân (n=320)	p*
Nhận thức về an toàn			
Trung bình (M)	30.02	33.8	<0.05
Độ lệch chuẩn (SD)	2.19	4.39	
Trung vị	30.0	36.0	
Nhu cầu chăm sóc và hỗ trợ tâm lý			
Trung bình (M)	24.4	25.6	<0.05
Độ lệch chuẩn (SD)	2.04	3.85	
Trung vị	25.0	28.0	

Bệnh viện chuẩn bị các điều kiện đảm bảo an toàn			
Trung bình (M)	18.9	16.6	<0.05
Độ lệch chuẩn (SD)	2.07	2.04	
Trung vị	20.0	17.0	

*Mann-Whitney test

IV. BÀN LUẬN

Nhận thức của nhân viên y tế về an toàn và năng lực chuyên môn của mình:

Kết quả trong bảng 3 cho thấy: Những nhân viên y tế đã từng chăm sóc người bệnh Covid-19 (nhóm A) cho rằng mình đã có nhận thức tốt về an toàn hoặc đủ năng lực phục vụ người bệnh với tỷ lệ thấp hơn so với nhóm chưa từng chăm sóc trực tiếp người bệnh - nhóm B (27.3% so với 37.1%; $p < 0.001$). Nhóm A tuân thủ tốt kỹ thuật vô khuẩn để tránh sự lây lan của virus trong cơ sở y tế với tỷ lệ thấp hơn rõ rệt so với nhóm B (66.4% vs 91,6%; $p < 0.001$) nhưng những người trong nhóm B lại lo lắng về khả năng mình sẽ bị nhiễm Covid 19 khi thực hiện nhiệm vụ nhiều hơn nhóm A (71.3% vs 47.5%; $p < 0.001$). Nhóm A hầu như không tin tưởng vào khả năng bảo vệ của vaccine trong khi nhóm B lại có 63.9% tin tưởng vào vaccine.

Nhận định về sự sẵn sàng ứng phó của bệnh viện, cả hai nhóm A và B chưa tin tưởng hoàn toàn vào sự chuẩn bị đủ trang thiết bị bảo đảm an toàn cho nhân viên khi chăm sóc người bệnh bị Covid 19 của bệnh viện (64.4% và 80.3% tương ứng).

Bệnh viện đã huấn luyện đầy đủ cho nhân viên về quy trình kỹ thuật và sử dụng thiết bị phòng hộ cá nhân ở nhóm A thấp hơn nhóm B (69.7% và 98.7%; $p < 0.001$) cho thấy khi trực tiếp chăm sóc người bệnh những thiếu sót mới được bộc lộ. Tương tự như thế, khi chăm sóc người bệnh, nhân viên y tế ở nhóm A chỉ có 1.6% cho rằng họ phải thực hiện nhiệm vụ trong khi chưa có đầy đủ kiến thức trong khi nhóm B tỷ lệ này là 59.4%.

Kết quả trong cũng cho thấy nhóm này có mối tương quan thuận rất chặt chẽ giữa tổng điểm sẵn sàng ứng phó an toàn của với tổng điểm sẵn sàng ứng phó (R = 0.898; $p < 0.001$). Ở nhóm nhân viên y tế đã từng chăm sóc bệnh nhân có mối tương quan ở mức độ thấp nhưng là tương quan nghịch biến (R = - 0,45; $p < 0.001$). Kết quả của chúng tôi cũng khá giống với công bố ở Phillipines trên có hệ số tương quan là - 0.127; $p = 0.027$ [6].

V. KẾT LUẬN

+ Nhân viên y tế an tâm về an toàn thể hiện

ở nhận thức của họ về môi trường làm việc, đặc biệt là nhóm nhân viên đã từng trực tiếp điều trị và chăm sóc người bệnh Covid-19 ở mức thấp (27% đến 37%).

+ Nhóm nhân viên đã từng trực tiếp điều trị và chăm sóc người bệnh lại tốt hơn so với nhóm nhân viên chưa từng trực tiếp điều trị và chăm sóc người bệnh.

+ Nhận thức về an toàn ở nhóm nhân viên đã từng trực tiếp điều trị và chăm sóc người bệnh Covid-19 nhận thấy mối tương quan thuận, nghĩa là bệnh viện chuẩn bị càng tốt thì xu hướng nhận thức của nhân viên y tế về an toàn (an tâm) càng rõ (R = 0, 859; $p < 0.001$), trái với nhóm nhân viên chưa từng trực tiếp điều trị và chăm sóc người bệnh Covid-19 có xu hướng ngược lại (R = - 0,45; $p < 0.001$)

VI. LỜI CẢM ƠN

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn Trung tâm Y tế Huyện Giồng Riềng đã cho phép và tạo điều kiện để chúng tôi hoàn thành nghiên cứu này

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Abdullah Algunmeeyn, Mohammad Mitib Altakhineh, Mohammad Azab et al.** (2020). Understanding the factors influencing healthcare providers' burnout during the outbreak of COVID-19 in Jordanian hospitals. *J Pharm Policy Pract.* 2020; 13: 53. doi: 10.1186/s40545-020-00262-y
2. **Bao Y, Sun Y, Meng S, Shi J, Lu L.** 2019-nCoV epidemic: address mental health care to empower society. *Lancet* (London, England). 2020.
3. **Bộ Y tế** (2020). *Guidelines 06/CT-BYT ngày 28/3/2020: Tăng cường công tác phòng chống dịch Covid-19 trong các cơ sở y tế.*
4. **Clark A, Jit M, Warren-Gash C, Guthrie B, Wang HHX, Mercer SW, et al.** Global, regional, and national estimates of the population at increased risk of severe COVID-19 due to underlying health conditions in 2020: a modeling study. *The Lancet Global Health.*
5. **Hoang H.D.** (2021). Thực trạng kiến thức, thực hành về phòng chống dịch bệnh COVID-19 của nhân viên y tế tại một số Trạm Y tế xã và Phòng khám đa khoa khu vực trên địa bàn huyện Sóc Sơn, thành phố Hà Nội năm 2020. Trường Đại Học Y Dược, Đại Học Quốc Gia Hà Nội.
6. **Leodoro J. Labrague and Janet Alexis A.** COVID-19 anxiety among front-line nurses: Predictive role of organisational support, personal resilience and social support. *J Nurs Manag.* 2020 Oct; 28(7): 1653–1661